

www.dereta.rs

Biblioteka
POSEBNA IZDANJA

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Copyright © ovog izdanja dela *Dereta*

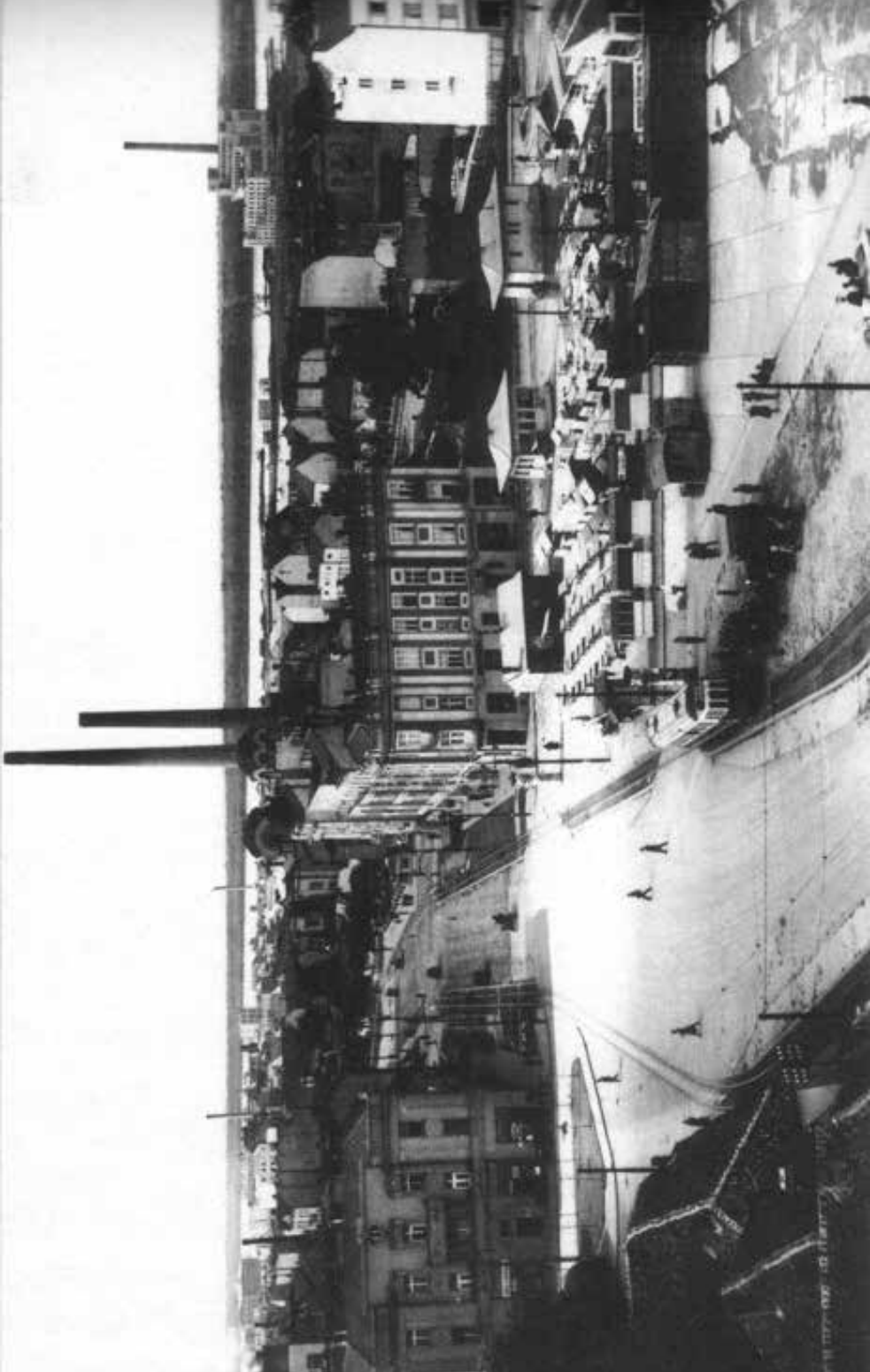

SOFIJA ŽIVKOVIĆ

*Intimni vodič
kroz Dorćol
i okolinu*

Beograd
2017.
DERETA

*Živim na raskrsnici.
Imam mogućnost da regulišem
tokove, biram smerove, pravce,
ali mogu i da me pregaze.*

U zaklonu „Bajlonove“ pijace

Teško je pisati o ovom toponimu a ne ograditi se od gramatičke „nepismenosti“. Mnogo je arhaičnih slojeva, slika i tuđih sećanja utkano u tu „nepravilnost“, osuđeni oblik prisvojnog prideva *Bajlonova*. Mnogi su mi rekli da ih to vraća u detinjstvo jer su od starijih čuli upravo samo taj oblik. Zato sam, razmišljajući o niti koja treba da poveže junake mog romana u nastajanju, morala da uvedem tu šifru. Po tom nepravilnom prisvojnem pridevu junaci su prepoznavali da su deo iste priče. Biće da je cela ova knjiga pisana za one koji vole šifrovani jezik. Nije loše da se za prvi roman, ili dužu novelu, topografski odredi mesto zbivanja. Koliko je to osetljivo, samo jedan slog i – šifra je pogrešna. S druge strane, nepravilnost je vrlo relativna stvar. Kada je u pitanju *Bajlonova* pijaca, tu zaista, kako reče Jovan Skerlić, nesuđeni komšija iz kraja, *gramatički krivični zakonik ne funkcioniše. Jer ko još lektoriše šifre?!*

Istorija ili dotiče ili ne, ona je iracionalna disciplina bazirana na odabranoj faktografiji. Faktografija je samo

povod. Vraćanje osnovnom značenju reči „istorija” podrazumeva uvažavanje priča. Nejasno je, i ne treba da bude jasno, zašto su ljude uvek pogađale priče. Prenemo se s radoznalošću, kao da ćemo čuti nešto o sebi, nešto sudbinski vezano za nas. Zato je pripovedanje magijski obred, zavođenje onog dela duha koji će se uvek odupirati tome da bude promišljen i proračunat. Podnaslov ove knjige trebalo bi da glasi „Dnevnik pisanja romana”. Kokećiranje sa fikcijom, ali baziranom na faktografiji, veoma je zabavno. Ipak, ljudi su, pritisnuti šturim realizmom, zaboravili na igru kao legitimni životni žanr. Govoreći o igri i poigravanjima, moderno je pisati o Dorćolu. Uopšte o Beogradu kao kulturnom centru, ali posebno o njegovom najstarijem delu. Moderno je, čak i prestižno pisati o kvartu sa takvim renomeom, koji poseduje toliko slojeva: s jedne strane tu je istorijska važnost – Prva gimnazija, najstarija kuća u gradu, Kalemegdan kao produžetak, a s druge strane – klubovi, skupi kvadrati i slavne zvezde koje tu stanuju. Sam pomen Dorćola je već dovoljno znakovit da deluje kao da autora automatski postavlja u nosioca statusnog simbola. U tom smislu, površnost je neizbežna. Uvek me je najviše zanimalo kako neko nosi ono što mu je dato, na razne načine, da li sve čega se dotakne postane plastika ili uspeva da stvori jednu uverljivu emocionalnu alhemiju. Zašto pisati o ovom kraju kada se ne forsira površinski sloj urbane kulture? To pitanje treba svako sebi da postavi pre nego što se poigra sa tom idejom.

U zaklonu „Bajlonove“ pijace

Jer vrlo je važno, presudno, znati šta nam to šalje toliko jak impuls da počnemo o nečemu da pišemo. Još važnije, imamo li šta (novo) da kažemo o starom kraju: mitologizacija ovog dela grada često je izvršavana pogrešnim mitemama. Ne želim da pišem alternativni vodič ili bilo kakvo uputstvo za upotrebu ovih ulica, već bezinteresno vodim samu sebe kroz mesto gde provodim svaki dan. Biti svaki dan u kvartu koji taloži istoriju, sve pamti, a povremeno i prepričava, ravno je življenju u priči. Velika, polifona priča, u kojoj svaki od tih glasova traži svoje mesto. U mimetičkom pristupu Svetlane Velmar Janković istorijski događaji i anegdote služili su da se mnogobrojne ulice fikcionalizuju, a brojne *deskriptivne gramatike* ovog kraja jesu štivo koje se može koristiti na turističkim tura-ma. Potrebno je i nešto treće. Zabeleške o jednom starom delu grada počinju uvek skromno, ponekom opaskom o fasadama recimo. Najčešće tako. Potom se nastavljaju na sve što ne privlači pažnju na prvi pogled: na gomile lišća sateranog u haustore, ćoškovke, dovratke. Bilo bi dobro sastaviti knjigu o statuama sa zgrada. Izgledaju prilično bezlično, nedovoljno je reći da su graciozne ili nešto slično. Jednostavno bi ih trebalo popisati, napraviti rečnik statua koje nam privlače pažnju.

Međutim, od te ideje brzo odustajemo jer o njima znamo samo to da postoje, a ne znamo godine, priče, tvorce. Tu su i stabla. Biljke uz ivičnjak. Dvorišta. Pijaca, napokon. Ugao za fotografisanje pijace radi ilustrovanja: nezgodan. Priznajem, pijaca može delovati sasvim neugledno, ali ako se objektiv postavi kod cveća, među šarenilom boja, i uslika se dimnjak pivare, stvari se potpuno

U zaklonu „Bajlonove“ pijace

5. Dimnjak nekadašnje Bajlonijeve pivare

Sadržaj

U zaklonu „Bajlonove” pijace	7
Gundulićev venac	
Fatamorgana ulice	19
Skenderbegova	
Bliže Vidin kapiji	25
Đure Đakovića	
<i>Je T'aime</i>	33
Dobračina	
Nestalna navrdedovina	39
Dušanova–Cetinjska I	
Alhemija ukrštanja	45
Dušanova–Cetinjska II	
Orientalno-barokna uznemirenost	49
Dubrovačka	
<i>Magna via Libertatis</i>	73
Razbacane ulice	79

Dorćolska književna juderia	89
Moja Savamala	97
Veštičarenje	103
Mi, kažnjeni	107
Beogradizacija Beograda	111
Hotspot	115
Nezaboravljeni grad(ovi) jednog nobelovca	119
Duša grada	123
Beograd i Kragujevac	
Priča o dva grada	125
Rige od Fere	
Prag u Beogradu.....	133
Beograd se nikad ne završava	141

Sofija Živković
INTIMNI VODIČ KROZ DORČOL
I OKOLINU

Za izdavača
Dijana Dereta

Izvršni urednik
Anja Marković

Lektura
Aleksandra Šašović

Korektura
Vesna Crepuljarević

Likovno-grafička oprema
Dušan Arsenić

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-143-2

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2017.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-3
911.375(497.11 Београд)

ЖИВКОВИЋ, Софија, 1985–

Intimni vodič kroz Dorćol i okolinu / Sofija Živković.
– 1. Deretino izd. - Beograd : Dereta, 2017 (Beograd
: Dereta). – 149 str. : ilustr. ; 21 cm. – (Biblioteka
Posebna izdanja / Dereta)

Tiraž 1.000. – Napomene i bibliografske reference uz
tekst.

ISBN 978-86-6457-143-2

a) Београд – Дорћол – У литератури b) Београд –
Улице – Називи

COBISS.SR-ID 245173004